

نشرکات

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

- سرشناسه : موحد، محمد علی، ۱۳۰۳-
عنوان قراردادی : رساله سیهسالار. شرح
عنوان نام پدیدآور : رساله در مناقب خداوندگار / محمد علی موحد، صمد موحد.
مشخصات نشر : تهران: نشر کارنامه، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری : ۴۱۲ ص.
فروست : کارنامه عرفان و ادب فارسی: ۴
شابک : ISBN 978-964-431-084-3
وضعیت فهرست نویسی : فیبا
یادداشت : واژه نامه.
یادداشت : کتابنامه.
یادداشت : نمایه.
موضوع : مولوی، جلال الدین محمد بن محمد، ۶۰۴-۶۷۲ ق. — سرگذشتنامه
موضوع : مولوی، جلال الدین محمد بن محمد، ۶۰۴-۶۷۲ ق. — نقد و تفسیر
موضوع : سیهسالار، فریدون بن احمد. قرن ۸ ق. رساله سیهسالار — نقد و تفسیر
شناسه افزوده : سیهسالار، فریدون بن احمد. قرن ۸ ق. رساله سیهسالار. شرح
شناسه افزوده : موحد، صمد. نویسنده چند نکته درخور تأمل از رساله سیهسالار.
رده بندی کنگره : ۱۳۹۰ ۵۰۸۷ ۵۰۸۷ ۵۰۸۷ ۵۰۸۷ ۵۰۸۷ PIR ۵۳۰ ۵/س
رده بندی دیویی : ۱/۳۱ فا ۸
شماره کتاب شناسی ملی : ۲۶۵۲۰۲۰

به یاد محمد زهرایی

• ۱۳۹۲-۱۳۲۸ •

بنیان‌گذار نشر کارنامه

در مناقب خداوندگار

فریدون احمد سپهسالار

تصحیح و توضیح

محمد علی موحد

صمد موحد

تهران، ۱۴۰۱

فریدون احمد سپهسالار
محمد علی موحد • صمد موحد

آماده‌سازی کارگاه نشرکارنامه
نسخه‌برداری محمد مهدی معلی و سمیه شمر
حروف‌چینی و صفحه‌آرایی زهره جعفرپور، شهلا شمس و عادل قشقایی
تنظیم پیوست‌ها و نمایه مونا سیف

واحد گرافیک 12 استودیو دوازده و دوازده

خوش‌نویسی حمید غیرانژاد
تذهیب علیرضا محمدی
اجرای طرح روی جلد بر پایه طرح کلی مجموعه غسل کاوسی

ناظر چاپ محسن حقیقی
لینوگرافی فرایندگویا
چاپ ایپانه
صحافی علی

چاپ اول، ۱۳۹۱
چاپ سوم، ۱۴۰۱ ۱۱۰۰ نسخه

همه حقوق چاپ و نشر این اثر انحصاراً برای نشرکارنامه محفوظ است.
هرگونه استفاده از کتاب‌آرایی و عناصر آرایشی این کتاب اکیداً ممنوع است، همچنین هر نوع استفاده تجاری از این اثر یا تکثیر آن به هر صورت (چاپ، فتوکپی، کتاب صوتی و الکترونیک و نشر در فضای مجازی)، کلاً و جزئاً، ممنوع است و پیگرد قانونی دارد.

مراکز پخش و فروش:

پخش کارنامه، خیابان شهید باهنر (نیاوران)، شماره ۱۳۵، تلفن: ۰۲۶۱۱۷۹۸۵، ۰۲۶۱۱۷۹۸۶ و ۰۹۱۲۶۲۳۹۱۵۱
فروشگاه بزرگ شهرکتاب نیاوران با همکاری نشرکارنامه، خیابان شهید باهنر (نیاوران)، شماره ۱۳۷
تلفن: ۰۲۲۲۸۵۹۶۹ • فکس: ۰۲۲۸۰۸۱۹۲

نشرکارنامه: خیابان کریم‌خان زند، تقاطع میرزای شیرازی، شماره ۱۱۱، واحد یک، تهران: ۰۵۹۷۹۸۵۷۳۱، تلفن: ۸۸۹۰۴۰۸۳

فهرست

پیش‌گفتار	۱۷
سپهسالار و رساله او	۱۹
۱. رساله سپهسالار	۱۹
۲. مقام و منزلت سپهسالار	۲۰
۳. نام کتاب	۲۴
۴. محتوای رساله	۲۴
۵. تصویر مولانا در آینه گزارش سپهسالار	۲۶
۶. دوران تحصیل تا عبور از علم	۲۷
۷. بیماری و درگذشت مولانا	۲۹
۸. برهان محقق	۲۹
۹. شمس تبریز	۳۰
۱۰. صلاح‌الدین زرکوب	۳۲
۱۱. حسام‌الدین چلبی	۳۳

۱۲. ملحقات رساله	۳۳
ارزش‌های ویژه رساله	۳۵
۱۳. آشنایی با مذاق و مشرب مولانا	۳۵
۱۴. روزه‌داری و سماع	۳۶
۱۵. حجاب کرامات	۳۷
۱۶. ارزش ادبی رساله	۳۹
نسخه‌ها	۴۳
۱۷. چاپ‌های پیشین	۴۳
۱۸. نسخه خطی مستنجد	۴۴
۱۹. مختصات نسخه	۴۵
۲۰. امتیازات نسخه	۴۷
۲۱. راوی دست اول	۵۰
مولانا اکمل‌الدین و غضنفری	۵۱
توضیح درباره پاورقی‌ها	۵۴
بعدالتحریر	۵۵
چند نکته درخور تأمل از رساله سپهسالار	۵۷
دیباچه رساله	۸۳
قسم اول:	۹۵
فصل اول، در اسناد خرقه و تلقین ذکر پدر خداوندگار	۹۵
فصل دوم، در ذکر مقامات سلطان‌العلماء	۹۶
حکایت: من سلطانم و تو سلطانی [۱]	۱۰۳
خواجه‌گی... [۲]	۱۰۳
مخاصمت سلطان جلال‌الدین با علاء‌الدین کیقباد [۳]	۱۰۴

نمونه‌ای از مقالات سلطان العلما ۱۰۹

قسم ثانی: ۱۱۵

فصل اول، در تاریخ ولادت و مدت عمر حضرت مولانا ۱۱۵

فصل دوم، در ذکر اسانید خرقه و تلقین واصحاب صحبت ۱۱۶

برهان محقق ۱۱۶

دیدار با خضر ۱۱۷

شمس تبریزی و دیگران ۱۱۸

فصل سوم، در ذکر مناقب حضرت خداوندگار ۱۱۹

حکایت: ابوبکر کتانی ۱۲۴

حاصل مدرسه ۱۲۷

شب زنده‌داری‌ها ۱۳۰

روزه و کم‌خوارگی ۱۳۶

ریاضت نفس ۱۳۸

نماز ۱۴۱

حکایت: اسرار نماز مولانا ۱۴۳

ورع و تقوای مولانا ۱۴۴

وجد و عشق ۱۴۶

استغراق و مستی ۱۴۹

مقام خوف و رجا ۱۵۸

جهان شادمانهٔ مولانا ۱۶۲

إشراف بر قلوب ۱۶۴

مقام اتحاد ۱۶۷

مولانا و سماع ۱۷۳

۱۷۶	معانی رمزی سماع
۱۷۹	مولانا و شعر
۱۸۵	سلوک را نهایت نیست
۱۸۹	فرق معجزه با کرامت
۱۹۳	حکایت: مولانا در مدرسه حلاویه [۱]
۱۹۵	حمام بعد از سماع [۲]
۱۹۶	ترباقی فاروقی [۳]
۱۹۷	آب گرم قونییه [۴]
۱۹۷	غوغای وزقان در وعظ مولانا [۵]
۱۹۸	سگ خفته بر سر راه [۶]
۱۹۸	امیر پروانه بردر وضوخانه [۷]
۱۹۹	سلطان رکن الدین و پیر بُزاغو [۸]
۲۰۲	مولانا در مهمانی سلطان [۹]
۲۰۲	سید شرف الدین و یدگویی از مولانا [۱۰]
۲۰۳	شیخ صدرالدین و مغامری مولانا [۱۱]
۲۰۴	هلیله زرد [۱۲]
۲۰۴	عبادت مولانا از حسام الدین [۱۳]
۲۰۴	ببگاه به خانه حسام الدین رفتن [۱۴]
۲۰۵	طی الارض مولانا [۱۵]
۲۰۶	عثمان گوینده [۱۶]
۲۰۷	باز عثمان گوینده [۱۷]
۲۰۸	ملکه کوماج خاتون [۱۸]
۲۰۸	مولانا بر سرگور مرید [۱۹]
۲۰۹	ترکی که روباهی می فروخت [۲۰]
۲۰۹	خواب شیخ صدرالدین [۲۱]
۲۱۰	حضور خضر در وعظ مولانا [۲۲]
۲۱۰	مولانا و کیمیاگری بدرالدین [۲۳]
۲۱۳	مولانا در خرابات [۲۴]

_____	: منع نکردن فتاوی [۲۵]	۲۱۵
_____	: عنایت رسول دربارهٔ مولانا [۲۶]	۲۱۶
_____	: استغراق مولانا [۲۷]	۲۱۸
_____	: به چله‌نشستن مجدالدین اتابک [۲۸]	۲۱۹
_____	: دست‌بوس کردن اطفال مولانا را [۲۹]	۲۲۰
_____	: بیماری فخرالدین سیواسی [۳۰]	۲۲۰
_____	: شکایت جلال‌الدین فریدون از کثرت خواب [۳۱]	۲۲۱
_____	: انفعال خاطر مولانا [۳۲]	۲۲۱
_____	: مولانا در خواب کیغاتو [۳۳]	۲۲۲
_____	: تبرک اصحاب به موی مولانا [۳۴]	۲۲۳
_____	: پناه بردن به حمام از ازدحام رجوع مریدان [۳۵]	۲۲۴
_____	: رهبان مسیحی [۳۶]	۲۲۴
_____	: مولانا و همیان زر [۳۷]	۲۲۷
_____	: مستی که در سماع خود را به مولانا می‌زد [۳۸]	۲۲۷
_____	: خداوندگار در خلوت [۳۹]	۲۲۸
_____	: فرار از مریدان پولدار [۴۰]	۲۲۸
_____	: ذکر نقل حضرت خداوندگار	۲۲۹
_____	: مولانا در بستر مرگ	۲۳۵
_____	: قونیه در ماتم مولانا	۲۳۹

قسم ثالث: در ذکر مناقب اصحاب و خلفای خداوندگار ۲۴۳

اول، سید برهان‌الدین محقق الترمذی ۲۴۳

کرامت‌ها ۲۴۵

حکایت: صاحب اصفهانی [۱] ۲۴۵

_____ : شهاب سهروردی و برهان‌الدین محقق [۲] ۲۴۵

_____ : ببیزاری سید از مداحان [۳] ۲۴۶

_____ : تعریض شیخ الاسلام ترمذی بر سید محقق [۴] ۲۴۶

۲۴۷	_____ : هجرت سید و خبraz آمدن شمس تبریز [۵]
۲۴۸	ثانی، ذکر شمس‌الدین تبریزی
۲۴۹	حکایت : شمس دردمشق [۶]
۲۵۰	_____ : در مقامات شمس [۷]
۲۵۱	_____ : دیگر در آن باب [۸]
۲۵۲	_____ : مَشَاقی شمس [۹]
۲۵۲	_____ : هجرت شمس به روم [۱۰]
۲۶۴	ذکر ثالث: شیخ صلاح‌الدین زرکوب
۲۷۵	رابع: ذکر چلبی حسام‌الدین
۲۸۶	خامس: ذکر خلافت سلطان‌ولد
۲۹۰	سادس: ذکر چلبی عارف
۲۹۲	سابع: ذکر چلبی عابد
۲۹۳	ثامن: ذکر خلفا و اصحاب و رؤسای مریدان
۲۹۷	پیوست‌ها:
۲۹۹	توضیح واژگان و عبارات
۳۵۵	آیات
۳۶۳	احادیث و سخنان بزرگان
۳۷۳	شعر فارسی
۳۹۳	شعر عربی
۳۹۷	کتابنامه
۴۰۳	نمایه